

เรื่องราวของตุ๊กตาดารุมะกับความเชื่อของคนญี่ปุ่น การละเล่นไปจนถึงการเลือกตั้ง

“ดารุมะซัง งะ โคะรุนดะ” เสียงเด็ก ๆ ญี่ปุ่นที่เล่นซ่อนแอบ จะเอ่อกันตามสนามหญ้า ใกล้เคียง ๆ บ้านดัง มาเป็นระยะ ใครเล่นเป็นยักษ์ก็จะหันหน้าเข้าหาต้นไม้ ร้องตะโกนเสียงดังตามวลีข้างต้น ระหว่างนั้นเด็กคนอื่น ๆ ก็จะรีบก้าวเข้าไปใกล้ยักษ์ แต่ถ้าเมื่อยักษ์หันมาดูเพื่อน ๆ หลังพุดจบประโยค พบใครขยับ คนนั้น ๆ ก็จะต้องออกจากการเล่นไป ทุกครั้งก่อนและหลังการเลือกตั้งทั้งท้องถิ่นทั้งระดับประเทศ ตุ๊กตาดารุมะสีแดงสดขนาดใหญ่ มักจะปรากฏตามที่ทำกำรผู้สมัคร โดยเขียนลูกตาข้างซ้ายไว้ข้างเดียวก่อน หลังผลเลือกตั้งประกาศและตนได้รับเลือกก็จะมีการใช้ตุ๊กตาดารุมะข้างขวาอีกข้าง

รูปลักษณ์ และที่มา

ตุ๊กตาดารุมะ มีเอกลักษณ์พิเศษตรงที่ รูปร่างกลมเรียวยาว ไม่มีแขนมีขา สีแดงสด ผลักให้ล้มก็ยั้งตั้งได้เอง ส่วนใหญ่จะไม่เขียนลูกตาทั้งสองข้างเมื่อวางขายในฐานะเครื่องรางของขลัง หน้าตามีหลายแบบแต่ส่วนใหญ่จะเป็นพระอินเดียวมีหนวดเครารุงรัง ดูน่าเกรงขามไม่น้อย ตุ๊กตาดารุมะที่ว่านี้ มีประวัติดั้งเดิมมาจากพระอาจารย์ดารุมะไทชิ หรือพระโพธิธรรม พระสงฆ์จากอินเดียผู้เดินทางไปยังประเทศจีน เพื่อเผยแพร่พุทธนิกายเซนที่ต่อมาขยายมาถึงญี่ปุ่น ชาวจีนแต่จิวในไทยมักนิยมเรียกกันว่า “ตักม้อ”

ตามตำนานเล่ากันว่า พระโพธิธรรมเกิดราวคริสต์ศตวรรษที่ 6 เป็นโอรสองค์ที่ 3 ของกษัตริย์แคว้นคันทาระ ทรงเปี่ยมพรชาญ และแตกฉานด้านคัมภีร์ของทุกศาสนา และสามารถนั่งสมาธิเข้าฌานสมาบัติขั้นสูงได้ หลังจากได้ บำเพ็ญธรรมอยู่ 67 ปี จนสามารถประสานพุทธศาสนาซึ่งแตกแยกเป็น 6 นิกายในเวลานั้นได้ราวปีค.ศ. 520 ท่านจึงได้เดินทางไปยังเมืองจีนด้วยวัย 120 ปี และได้ใช้เวลาปฏิบัติ

▲ หน้าตาแตกต่างกันไปเล็กน้อย

▲ วิธีการใช้ทำพิธีปิดรับความมีตุ๊กตา Daruma เรียงรายอยู่ด้านใน

▲ สององค์นี้ดูขลังดี

▲ ทางเข้าวัด Horin-ji (Daruma-dera)

▲ ชมนหวานกับ Matcha

▲ ตุ๊กตา Daruma กว่า 8,000 องค์เก็บรักษาไว้ที่

วิปัสสนา กรรมฐานนานถึง 9 ปีในถ้ำ มีเรื่องเล่าขานว่าท่านได้นั่งกรรมฐานนานจนมือเท้ากุด และได้ตัดหนังตาตนเองทิ้งเมื่อเผลอนอนหลับไป ตามตำนานเชื่อกันว่าท่านนิพพานเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 528 ปัจจุบันวัดเซนในญี่ปุ่นจึงถือเอาวันที่ 5 ตุลาคมเป็นวัน “**ดาร์มะชิ**” รำลึกถึงท่านทุกปี

สัญลักษณ์แห่ง “ความมุ่งมั่นและความสำเร็จ”

เรื่องราวของพระอาจารย์ดาร์มะช่างต้น ล้วนเป็นเรื่องอิงตำนาน ไม่มีหลักฐานชัดเจน มีแต่ความจริงที่ว่า ท่านเป็นพระจากอินเดียที่นำพุทธศาสนานิกายเซนไปเผยแพร่ในจีนเท่านั้น แต่ทุกวันนี้ ตุ๊กตาดาร์มะก็ได้กลายเป็นที่มาของความเชื่อที่ว่า **“พระอาจารย์ดาร์มะเป็นสัญลักษณ์ของความมุ่งมั่นจนสามารถประสบความสำเร็จ”** และยังเป็นตุ๊กตาเครื่องรางที่ใกล้ชิดกับคนญี่ปุ่นมาช้านาน ดูเหมือนว่าไม่เพียงแต่คำสอนนิกายเซนเท่านั้น ตุ๊กตาดาร์มะเองก็เริ่มจากเมืองจีนก่อนที่จะเผยแพร่

แพร่เข้ามาในญี่ปุ่นสมัยมุโรมาจิในรูปของ “โอะคิฮงาริ โคะโบชิ” หรือ “พระอาจารย์ล้มลุก” ทำจากกระดาษแข็งมีเครื่องถ่วงอยู่ด้านล่าง ผลักให้ล้มยังงี้ก็ลุกขึ้นมาตั้งตรงได้เอง ต่อมาเมื่อเข้าสู่สมัยเอโดะ ตุ๊กตาดาร์มะได้ถูกดีไซน์ใหม่ให้มีหน้าตาขลุ่ยขลุ่ยขึ้น รูปทรงเรียว และยังล้มลุกได้ดี ทาด้วยสีแดงสดเช่นทุกวันนี้ ด้วยความเชื่อที่ว่าสีแดงเป็นสีของพลังที่สามารถปิดเป่าสิ่งไม่ดีงามให้หลุดพ้นไปได้ ไม่นานนักจึงเป็นที่นิยมขึ้นชอบทั่วกรุงเอโดะ

ธรรมเนียมเขียนลูกตามาเริ่มในสมัยเอโดะ

เรื่องเล่าเกี่ยวกับธรรมเนียมการเขียนลูกตาของตุ๊กตาดาร์มะนั้น ว่ากันว่ามาจากลูกค้ารายหนึ่งที่ไม่พอใจ “การเขียนลูกตา” ของร้านที่วางขาย พ่อค้าก็เลยนำเอาตุ๊กตาดาร์มะที่ไม่เขียนลูกตาไปตั้งวางขาย เมื่อลูกค้าสั่งซื้อก็ให้ลูกค้าเขียนเอง

▲ แม่เต็กมกรดาก็เป็นรูป Daruma

▲ ผู้คนซื้ออันดีไปแปะขอพร

ตามใจชอบ ตามมาด้วยพ่อค้าหัวใสที่ออกไอเดียให้เขียนเฉพาะตาซ้ายตอนซื้อก่อนเมื่อสมหวังตามที่อธิษฐานค่อยเขียนตาขวาเติมลง จากราวปี 1800 เป็นต้นมา ตึกตาดารุมะส่วนใหญ่จึงกลายเป็นตึกตาที่ยังไม่เขียนลูกตาเป็นหลัก เรียกกันว่า “เมะอิริดารุมะ” หรือ “ตึกตาดารุมะไว้เขียนเติมลูกตา” บางแห่งก็เรียกว่า “ไคเง็ง” “ตึกตาเบิกเนตร” พ่อค้าหัวใสยังขยายไอเดียให้ผู้คนหาซื้อตึกตาดารุมะตัวเล็กไปก่อน และเมื่อประสบความสำเร็จในปีต่อไปให้เอาตัวเก่ามาเผาทำลาย เปลี่ยนเป็นตึกตาตัวใหม่ที่ใหญ่กว่าเดิม

ลูกค้าประจำที่มักหาซื้อตึกตาดารุมะตัวใหญ่ ๆ มักจะเป็นนักการเมืองที่มาหาซื้อก่อนลงสมัครเลือกตั้ง ว่ากันว่าธรรมเนียมดังกล่าวเพิ่งมาเริ่มเมื่อปี 1925 เมื่อญี่ปุ่นมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก สื่อมวลชนหลายต่อหลายแห่งพากันเผยแพร่ภาพผู้สมัครที่ได้รับเลือกบรรจุให้ผู้คนเขียนลูกตาอีกข้างหนึ่ง ภาพดังกล่าวจึงกลายมาเป็นธรรมเนียมในหมู่นักการเมืองญี่ปุ่นจนถึงทุกวันนี้ ส่วนที่มาของการละเล่นซ่อนแอบแล้วให้เด็กที่เล่นเป็นยักษ์ขานว่า “ดารุมะซัง ะ โคะ รนตะ” นั้น ดูเหมือน

ว่าเขาเข้าจริงจะไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับท่านอาจารย์ดารุมะแต่อย่างใด เป็นเพียงวลีสั้น ๆ ที่ประกอบไปด้วยคำ 10 คำ เด็ก ๆ จำง่าย และออกเสียงได้เร็วกว่าการมานั่งนับหนึ่งถึงสิบ

คำสอนของพระอาจารย์ดารุมะ

แท้จริงแล้ว สิ่งที่สำคัญกว่าสีหน้าตาของตึกตาดารุมะนั้นคือ คำสอนของท่านที่ย่อยอยู่ในหลัก “นินิว ชิเงียว รง” หรือ “หลักการเข้าถึง และการปฏิบัติธรรม” ที่ถูกค้นพบในถ้ำของเมืองทงโค ทางภาคตะวันตกของจีนเมื่อปี 1900 ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ในห้องสมุดของเมือง ในคำสอนดังกล่าว พระอาจารย์ดารุมะได้อธิบายไว้ว่า คนเราเข้าถึงพระธรรมได้ 2 ทาง ทางแรกคือ “รินิว” หรือผ่านการอ่านการค้นคว้าหาความรู้ ทางที่สองคือ “เงียวนิว” หรือโดยการลงมือปฏิบัติ การลงมือปฏิบัตินั้น แยกได้เป็น 4 ขั้นตอนด้วยกัน

1) “โฮงเงียว” ตระหนักให้ได้ว่าความทุกข์ในปัจจุบัน เป็นผลมาจากผลกรรมในอดีต เลิกโทษผู้อื่น และอดทน

2) “ซูเอนเงียว” ปัจจุบันเกี่ยวเนื่องกับตัวตนของเรา ไม่ว่ารุ่น ทำจิตใจให้แน่ว

3) “มุโชกุเงียว” ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอนัตตา ไม่ติดพันกับสิ่งใด ๆ ยิ่งโลกยิ่งทุกข์ และ

4) “โชโบเงียว” ตระหนักถึงเหตุถึงผล มุ่งปฏิบัติธรรม ทั้ง 6 ประการเพื่อให้จิตใจผ่องแผ้ว พึงดูเหมือนง่ายแต่ปฏิบัติยากเอาการออยู่

วัด และเทศกาลเกี่ยวข้องกับพระอาจารย์ดารุมะ

เมื่อวันที่ 2-4 กุมภาพันธ์ซึ่งตรงกับเทศกาลปีใหม่มั้งเดิม (เซทสึบุน) ของญี่ปุ่น ผู้เขียนได้ไปนมัสการท่านดารุมะที่วัดโฮรินจิ (วัดดารุมะเดระ) มาทุกปีทางวัดจะเปิดให้ผู้คนเข้านมัสการฟรี พร้อมหาซื้อเครื่องรางดารุมะนานาแบบไปนมัสการที่บ้าน พร้อมนำของเก่ามาทำลายหาซื้อของใหม่ไปมีคนจำนวนไม่น้อยที่พากันเข้าซื้อตึกตากลับไปบ้านบ้าง เอากระดาดเขียนขอพร แปะตามตัวตึกตาบ้าง ขอให้พระสงฆ์ที่วัดทำพิธีปิดรังควาญบ้าง ต่างคนต่างก็พยายามเข้าถึงคำสอนของท่านด้วยวิธีที่ตนเองเคยชินและสบายใจกันปีแล้วปีเล่า

* วัดโฮรินจิ เดินราว 5 นาทีจากสถานี Enmachi/JR Sanin Line เปิด 09.00-16.30 น.